

**VERSLAG van de Excursie te Borger en omgeving
op 22—26 Aug. 1938.**

Na een driedaagse plantenkaartjes excursie langs de Friese en Groningse kust kwamen JOH. JANSEN, P. JANSEN, KLOOS, SLOFF, VLIAGER en WEEVERS in de namiddag van Maandag 22 Aug. aan het station Assen aan, waar we door een zondvloed werden ontvangen. In de autobus op Borger schuilden we deze eerste bui af, en toen we wegreden namen we een glimp van BREMEKAMP waar, die de tocht op de fiets waagde. In hotel Bieze te Borger troffen wij BEYERINK, DOCTERS VAN LEEUWEN en WACHTER aan, welke die dag reeds diverse hunnebedden bezocht hadden, benevens onze gast G. DE JONGE uit Drouwen. Later arriveerden DE JONGH, SCHOENMAKERS en v. d. WIJK. Na de maaltijd maakten wij gezamenlijk een verkennend avondwandelingetje, waarna de plannen voor de volgende dag vastgesteld werden. Toen we 's morgens vroeg vertrekken zouden, kwam v. SOEST binnen vallen, die met de nachttrein uit Holland gekomen, reeds van Assen naar Borger was komen wandelen, natuurlijk al hokkende. Het gehele gezelschap wandelde westelijk van de grote weg naar Gasselte tot aan het bos van Drouwen, door het bos naar de grote weg en langs deze naar Borger terug. Dit was de enige tocht, die door alle deelnemers gezamenlijk gedaan werd. 's Middags splitsten we ons in 5 groepen. De wandelaars: DOCTERS VAN LEEUWEN, v. SOEST en WACHTER gingen naar het Z.O. en be-

zochten het Buiner veld. Groep II: DE JONGH, WEEVERS en v. D. WIJK fietste wat verder in Z. richting tot aan het Staatsbos. Groep III: SLOFF en Vlieger trok op de fiets naar het O.: Buinen, Buinerveen en een eind de Veenstreek in. Groep IV: BREMEKAMP, JOH. JANSEN en SCHOENMAKERS reed naar het W. en drong het Oosterveld van Grolloo binnen, terwijl groep V: P. JANSEN, DE JONGE en KLOOS naar het N.O. trok en o.a. een zeer rijk hokje ten Z. van het voormalige station Drouwen inventariseerde. Ook Woensdag de 24ste werd in 5 groepen gewerkt. De zelfde groep wandelaars liet zich per auto naar Gasselte brengen en vertoefde de hele dag in de omgeving van „het Hemelrijk”. Opgetogen kwamen zij terug over de hoeveelheid Larix en ander kultuurgewas, dat het staatsbosbedrijf daar kwistig heeft aangepoot. Groep II: JOH. JANSEN en SCHOENMAKERS fietste naar het N.W. Zij begonnen hun inventarisaties in het Oosterveld van Rolde om vandaar noordelijk door te dringen tot diep in het Eeksterveld. P. JANSEN, Vlieger en WEEVERS vormden groep III. Zij reden naar het Z.W. waar zij tot dicht onder Westerbork niet minder dan 18 kwartierhokjes inventariseerden! Groep IV, gevormd door BREMEKAMP, v. D. WIJK en SLOFF, ging in de zelfde richting als groep II en verkende daar 17 hokjes, oostelijk aansluitend aan die van groep II. Hiervan was er een door BREMEKAMP en v. D. WIJK, 5 alleen door SLOFF bewerkt. Al deze 4 groepen maakten een enkele tocht en kwamen pas tegen het diner terug, terwijl groep V: DE JONGE, DE JONGH en KLOOS voor de middag in dezelfde Z.W. richting een gebied, aansluitend aan dat van groep IV, van Borger tot Schoonlo bewerkte en beide laatsten na de middag in Z.O. richting het Buinerveld bezochten en over de spoorlijn de landen naar de beek langs zeer slechte wegen binnendrongen, waar o.a. enorme hoeveelheden *Montia rivularis* gevonden werden. 's Avonds voegden SIERTSEMA en SWART zich bij het gezelschap, en bracht DIEMONT ons een bezoek, maar de volgende morgen reisde WEEVERS af, echter langs een omweg naar Assen fietsend, om zodoende nog een viertal openstaande hokjes te onderzoeken. SWART stelde zich voor de koffie met z'n auto beschikbaar om WACHTER, SIERTSEMA en v. SOEST naar legio hunnebedden te brengen, die door WACHTER naarstiglijk ontmost werden, terwijl de overigen de omgeving inventariseerden. BREMEKAMP, DOCTERS v. LEEUWEN, P. JANSEN en KLOOS lieten zich met een auto naar het Eeksterveld brengen om daar een terrein op te zoeken, dat DIEMONT aanbevolen had. Of we het bedoelde terrein inderdaad gezien hebben is vrij dubieus, hoewel we inderdaad een plek met vrij veel orchideën vonden. Wij werden in Eekst weer door de auto afgehaald om in Borger koffie te drinken. JOH. JANSEN en DE JONGH trokken samen per fiets naar het Z. waar zij

de hele dag bleven om het Eeserveen en Odoorner veld nog een flinke beurt te geven. DE JONGE, SCHOENMAKERS en SLOFF bezochten per fiets 's morgens het Drouwener zand en het oostelijk aangrenzend beekgebied en na de koffie trokken beide laatsten de venen in de richting van Nieuw Buinen en Drouwenermond binnen. SWART reed toen DOCTERS v. LEEUWEN, SIERTSEMA en K oos naar het Schoonloër bos, waar we de daar reeds gesignaleerde rijke *Trientalis* vindplaats bekeken, naar het Schoonloërveld, waar we de Meeuwenplassen volkomen uitgedroogd vonden, en naar Valthe, waar een bosje op de esrand bezocht werd. Die middag fietsten BREMEKAMP, P. JANSEN en DE JONGE nog eens naar het N. om het beekgebied bij Veenhof en Bonnerveen te bewerken. VAN DER WIJK en WACHTER bezochten nog eens het Drouwerbos en -zand, VAN SOEST wandelde in de buurt en toen bleek 's avonds, dat het voornaamste werk wel gedaan was in de omgeving van Borger. Een groot aantal deelnemers wenste het hierbij dan ook te laten, maar enkelen wilden ook Vrijdag nog wat doen. Deze goede plannen zijn evenwel niet tot uitvoering gekomen, doordat het weer, dat ons al die tijd buitengewoon gunstig geweest was, nu een uiterst hardnekkige regen zond, slechts door BREMEKAMP en WACHTER getrotseerd. Na veel biljarten hebben DE JONGH, KLOOS en v. SOEST zich nog even in het bosje achter de Landbouwwinterschool gewaagd, maar we werden weer naar huis gedreven en besloten nu onze koffers maar te pakken en na de koffie ging het naar Assen. Alleen DE JONGH bleef nog in Borger over, maar ook hij heeft Zaterdag niet veel meer kunnen doen. Het resultaat van ons werk bestond uit 183 ingevulde excursielijsten met gegevens uit 169 kwartierhokjes, die voor het overgrote deel zo gekozen waren, dat zoveel mogelijk „onbekend” terrein werd bezocht. In de nu volgende soortenlijst zijn voor het gebied nieuwe soorten door een *) aangegeven. Van een plant, die minder dan 20 maal werd waargenomen, worden de hokjes vermeld, waarin zij zijn gevonden, van de overige wordt het aantal hokjes genoemd. Indien van een plant herbarium-materiaal is meegenomen, dan wordt tussen haakjes vermeld, in welke Herbaria zich dat materiaal bevindt. Hierbij betekent: (J.J) JOH. JANSEN te Malden, (J.W.) JANSEN en WACHTER, (K) KLOOS, (Si) SIERTSEMA, (SI) SLOFF, (So) v. SOEST en (VI) VLIEGER.

**Acer Pseudoplatanus* J7. 54. 23; *Achillea millefolium* (147), *Ptarmica* (21); *Aegopodium* (21); *Aethusa* J7. 56. 41. 42. 66. 11. 43. 67. 14. 33. 44. K7. 16. 21; *Agrostis alba* (125), *canina* (69), var. *turfosa* K7. 15. 31, *vulgaris* (131); *Aira caespitosa* J7. 47. 33. 34. 57. 31. 65. 44. 66. 33. 44. 67. 13. 43. K7. 15. 22. 33. 16. 12. 21. 23.

31. 32. 17. 42. 24. 22, flexuosa (64); Ajuga reptans J7. 55. 12. 32. 56. 44. 65. 11. 44. 66. 33. K7. 15. 33. 16. 33. 24. 22. 26. 14. 22; Alchemilla arvensis J7. 66. 14. 24. 32. 42. 43. 67. 33. K7. 16. 21. 41. 17. 41; *Alisma natans K7. 26. 32. 41, Plantago (43); Alnus glutinosa (49), incana 45. 42. 55. 44. 56. 33; Alopecurus *fulvus J7. 65. 44, geniculatus J7. 66. 43. K7. 16. 33. 17. 42. 24. 23. 24. 42. 44; *Amarantus hybridus K7. 16. 22 (J.W.); *Ambrosia artemisiaefolia K7. 17. 33; Amelanchier J7. 45. 11; Ammophila arenaria J7. 56. 44. 57. 33. 66. 21. 22; Andromeda J7. 55. 14. 34. 64. 41. 65. 11. 41. 43. K7. 15. 31. 25. 13. 14; Anemone nemorosa J7. 67. 34. K7. 26. 22; Angelica (43); Anthemis arvensis J7. 45. 33. 41. 42. 56. 32. 41. 43. 64. 44. 66. 14. 23. 34. 44. 67. 33. K7. 14. 22. 16. 24. 17. 12. 26. 12. 37. 24; Anthoxanthum odoratum (69), Puelli J7. 56. 33. 65. 11. 67. 13. K7. 14. 44. 15. 32. 24. 42; Anthriscus silvestris (46); Apera Spica-venti (53); Arnica montana J7. 45. 32. 66. 24. 34. 42. 43. 67. 13, K7. 14, 44, 16, 43, 17, 32, 41, 26, 12, 13; Arrhenatherum elatior J7. 67. 13; Artemisia Absintium J7. 66. 24. K7. 17. 33. 24. 21. 23. (VI), vulgaris (23); Athyrium Filix femina (20); Atriplex latifolia J7. 53. 22. 54. 13. 55. 23. 67. 14. 24. 21. 23. 24, patulum (27); Avena caryophyllea J7. 56. 33. 66. 34. 67. 13. K7. 16. 12. 21. 24. 17. 12. 25. 21. 23. 24. 26. 13. 37. 24, praecox (57), sativa J7. 45. 42. 54. 43. 44. 56. 32. 34. 57. 32. 34. 66. 21. 23. 44. 67. 21. K7. 16. 22. 42. 44.

Batrachium heterophyllum J7. 55. 23. (f. terrestre), trichophyllum K7. 15. 22. 16. 12. 13; Bellis (50); Berula angustifolia (25); Betula (97); Bidens cernuus (35) (Si. So), tripartitus (54); *Blechnum spicant J7. 45. 11. 55. 32. 34. 57. 31. 65. 44. 66. 33. 67. 34. K7. 15. 23. 16. 11. 12. 13. 22. 23. 24. 41. 42; Brassica *nigra J7. 66. 42, *oleracea J7. 66. 42. 43; Bromus mollis (47), *racemosus J7. 66. 42. 43.

Calamagrostis Epigeios J7. 54. 32. 55. 32. 44. 56. 32. 57. 44. 58. 33. 66. 32, lanceolata K7. 15. 33. 24. 22. 24. 26. 11. 34. 22; Calendula officinalis K7. 16. 21. 37. 24; Callitriche sp. (20), hamulosus J7. 66. 33; Calluna (148) ook fl. albis; Caltha palustris J7. 47. 33. 57. 31. 66. 33. 67. 13. K7. 17. 42. 24. 24; Campanula rotundifolia (74); Capsella (100); Cardamine pratensis J7. 47. 33. 55. 34. 65. 43. 66. 33. 67. 13. 44. K7. 15. 22. 33. 16. 12. 31. 33. 34. 41. 24. 24. 42; Carduus crispus J7. 56. 41. K7. 24. 22. 24; Carex canescens J7. 65. 43. 44, echinata J7. 65. 43. K7. 16. 43, flava lepidocarpa J7. 66. 33. K7. 16. 33. 25. 23, hirta K7. 16. 21, leporina J7. 56. 31. 65. 41. 43. 44. 66. 44. 67. 44. K7. 16. 12. 17. 11. 34, panicea (23), *paniculata K7. 16. 23. pilulifera (47) *Pseudocyperus K7. 24. 24. 41. 44, *remota K7. 16. 23, rostrata J7. 45. 21. 32. 43. 55. 12. 67. 14. K7.

16. 12. 41. 43. 26. 12, stricta J7. 55. 23. 56. 31, vulgaris J7. 55. 23. 56. 31; *Catabrosa aquatica K7. 17. 42, Centaurea Cyanus (92), Jacea J7. 45. 41. 57. 31. 32. 67. 41. (So); *Cerastium glomeratum J7. 66. 43, semidecandrum J7. 56. 44. 66. 32. K7. 17. 14. 25. 24, triviale (117); Chaerophyllum temulum J7. 45. 24. 31. 54. 32. 65. 31. 66. 42. 43. K7. 15. 41. 16. 21. 23. 24. 32. 41; Chelidonium majus K7. 16. 23; Chenopodium album (138), ficifolium J7. 67. 13. K7. 24. 22, polyspermum J7. 66. 44; Chrysanthemum inodorum J7. 45. 11. 46. 41. 66. 21. 67. 21. K7. 26. 32. 37. 24, *coronarium K7. 16. 21, Leucanthemum (20), *Parthenium K7. 66. 42; Cicuta virosa J7. 67. 13. K7. 16. 12. 31. 33. 34. 24. 44. 26. 32. 41; Cirsium anglicum J7. 45. 31, arvense (88), lanceolatum (71), palustre (56); Comarum palustre J7. 45. 11. 43. 56. 31. 57. 31. 33. 65. 43. 44. 66. 33. K7. 15. 23. 16. 31. 33. 34. 41. 43. 24. 41. 26. 11. 32; Conium maculatum J7. 66. 44; *Convalaria majalis K7. 16. 21. 32; Convolvulus sepium J7. 46. 44. 53. 22. 58. 34. 66. 42. 68. 13. 34. K7. 16. 21. 32. 26. 12; *Corrigiola littoralis K7. 25. 24; Corydalis claviculata (28); Coryllus Avellana J7. 45. 13. 31. 54. 23. 67. 34. K7. 16. 13. 32. 25. 21; Corynephorus canescens J7. 55. 44. 56. 31. 34. 42. 43. 44. 57. 33. 65. 32. 66. 12. 22. 42, 67. 11. K7. 14. 43. 15. 41. 43; Crataegus monogyna J7. 45. 14. 41. 46. 41. 54. 23. 64. 13. 32. 44. 66. 44. 67. 13. K7. 16. 23. 32. 24. 21. 24. 27. 11. 34. 22, oxyacantha K7. 17. 33; *Crepis tectorum J7. 66. 23. K7. 17. 11. (K. Si. VI.), virens J7. 45. 24. 42. 56. 43. 57. 32. 66. 12. 41. 43. K7. 14. 44. 16. 41. 17. 11. 25. 23. 33; Cuscuta Epithymum J7. 45. 11. 13. 21. 55. 14. 34. 44. 65. 43. 66. 12. 14. 32. 33, 67. 33, K7. 15. 31. 37. 24; Cynosurus cristatus (25).

Dactylis glomerata (77); Daucus Carota J7. 56. 32. 42. 57. 34. 66. 34. 67. 12. 13. 14. K7. 27. 32; Dianthus barbatus J7. 56. 31. 66. 42; Drosera intermedia (24), rotundifolia (29).

Elodea (22) (Sl); Empetrum (28); Epilobium angustifolium (115), hirsutum J7. 46. 41. 67. 34. K7. 16. 34, palustre (30), parviflorum J7. 45. 21. 43. 47. 33. 55. 14. 64. 32. 65. 44. 66. 44. 67. 13. 14. K7. 15. 22. 33. 16. 12. 23. 43. 17. 42. 24. 22. 24. tetragonum J7. 45. 21, *virgatum J7. 55. 32. 65. 43. 44. 66. 33. K7. 16. 43. 26. 32; Equisetum arvense (22), *hiemale K7. 16. 11, limosum (29), palustre (20); Erica Tetralix (114); *Erigeron acer J7. 65. 11, canadense K7. 15. 43. 17. 11; Eriophorum polystachyum (24), vaginatum J7. 45. 21. 55. 34. 56. 31. 65. 41. 43. 66. 12; Erodium cicutarium J7. 66. 32. 42. 43. K7. 27. 11, pimpinellifolium J7. 56. 42. 66. 21. 23. 24. 34. 67. 13. 33. K7. 16. 12. 17. 11. 12; Erysimum Cheiranthoides J7. 57. 32. 67. 33. K7. 17. 12; Eupatorium J7.

45. 31. 57. 32. 64. 11. 32. 67. 13. K7. 15. 33. 16. 21. 23. 32. 34. 41. 24. 22. 24. 42. 26. 11. 12; *Euphrasia Odontites* J7. 57. 31, *gracilis* J7. 55. 12. 34. 65. 14. 66. 14. 67. 13. K7. 15. 23. 16. 24. 17. 11. 13, 25, 31, 26, 13, *nemorosa* (37.), **stricta* J7. 45. 13. 54. 34. 55. 12. 65. 13. K7. 16. 41. 43. 26. 11. 14. 41; *Evonymus* K7. 16. 32. 24. 22.

Fagus J7. 54. 23. 15. 42. 43. (*culta*); *Festuca arundinacea* J7. 47. 33. 66. 44. 67. 14. K7. 16. 44. 17. 31. 25. 24. 26. 23, *elatior* (20), *gigantea* J7. 45. 24. 46. 44, *loliacea* J7. 57. 34, *ovina* (98), *rubra* (33); *Filago minima* (47); *Fragaria* sp. J7. 67. 11, *vesca* K7. 16. 42; *Fraxinus* J7. 46. 44. 57. 32. 64. 32. 66. 43. 67. 13. K7. 16. 32. 41.

Galeopsis bifida J7. 56. 31. (So), *ochroleuca* J7. 66. 24, *Tetrahit* (82) ook met *pelorische* eindbloem, *versicolor* J7. 46. 41; **Galinsoga parviflora* J7. 54. 32. 56. 43. 64. 41. 65. 31. 66. 21. 23. 33. 43. 67. 33. 34. 44. 68. 12. 33. K7. 16. 23. 41. 26. 32. 44; *Galium Aparine* (27), *Mollugo* (24), *palustre* (28), *saxatile* (77), *uliginosum* J7. 55. 12. 14. 65. 43. 66. 33. 67. 13. 43. K7. 15. 33. 16. 21; *Genista anglica* (48), *pilosa* (36); *Gentiana Pneumonanthe* (40) (So) ook lichtblauwen witbloemig; *Geranium dissectum* J7. 67. 12. K7. 16. 32. 33, *molle* J7. 45. 41. 56. 41. 57. 34. 67. 21. K7. 16. 21. 24. 26. 43. 44. 27. 32, *pusillum* J7. 46. 44. 66. 21. 67. 13. 21. 44. 68. 34. K7. 16. 22. 43. 25. 33. 26. 44; *Geum urbanum* J7. 53. 22; *Glechoma* (67); *Glyceria fluitans* (50), *spectabilis* (40); *Gnaphalium dioicum* J7. 55. 12. 34. 56. 31. 44. 57. 33. 65. 11. 66. 12. 32. 67. 33. K7. 16. 22. 17. 11. 25. 13. 14 zowel var. *gallica* als var. *borealis* werden waargenomen, *silvaticum* (27), *uliginosum* (67).

Hedera Helix J7. 45. 14. 31. 66. 21. 67. 13. 34. K7. 15. 14. 33. 16. 21. 22. 32. 42; *Heleocharis acicularis* J7. 55. 32. 56. 31. 65. 43. K7. 24. 22. 23, *multicaulis* J7. 55. 34. 65. 11. 41. K7. 15. 31, *palustre* (23); *Heracleum Sphondylium* J7. 53. 22. 24. 54. 13. 66. 44; *Hieracium laevigatum* (85) waargenomen werden ssp. *tridentatum*, *rigidum* en *levigans*, (So), *Pilosella* (122) ssp. *vulgare*, *minuticeps* en *tricholepium* (So), *umbellatum* (75) ook var. *pallidus*, *vulgatum* (43) ssp. *festinum*, *pinnatifidum*, *scanicum* en *meppelense* (So); *Holcus lanatus* (156), *mollis* (78); **Hordeum murinum* J7. 56. 41; *Hottonia* J7. 45. 21. 47. 33. 57. 44. 58. 32. 33. 34. 64. 11. 65. 43. 44. 67. 13. 22. K7. 15. 23. 33. 16. 33. 41. 24. 24; *Humulus* J7. 54. 32. 66. 43. K7. 16. 21. 23. 24; *Hydrocharis* (39); *Hydrocotyle* (67); *Hypericum Elodes* K7. 26. 41, *humifusum* J7. 66. 14. K7. 16. 42, *perforatum* (41), *pulchrum* J7. 45. 31. 32. 66. 24.

67. 34. K7. 15. 41. 16. 42. 24. 21. 26. 22, quadrangulum J7. 46. 41. 47. 33. K7. 16. 12. 31. 32. 34, tetrapterum (27); Hypochoeris glabra J7. 56. 44. K7. 17. 12, radicata (120).

Ilex J7. 45. 14. 24. 54. 23. 64. 32. 44. 66. 42. 43. 67. 13. K7. 15. 32. 16. 11. 23. 32. 24. 21. 23. 34. 22; Illecebrum J7. 45. 32. 55. 14. 56. 31. 32. 66. 34. K7. 14. 44. 25. 23; Iris Pseudacorus J7. 47. 33. 55. 34. 57. 44. 58. 32. 33. 34. 64. 11. 67. 12. 22. K7. 15. 33. 24. 22. 24. 42. 44. 26. 11. 32. 34. 22.

Jasione (60); Juncus bufonius (47), conglomeratus J7. 45. 14. 31. 32. 43. 55. 32. 56. 32. 34. 66. 32. 33. 67. 13. 14. K7. 24. 44, effusus (134), lamprocarpus (25), squarrosus (79), supinus (26), sylvaticus J7. 45. 43. 54. 34. 55. 14. 57. 31. 65. 44. 66. 33. 67. 13. K7. 15. 33. 16. 11. 13. 23. 33. 41. 24. 44. 25. 33; Juniperus (26).

Lamium album (36); Lampsana J7. 46. 44. 53. 22. 54. 13. 23. 44. 56. 41. 42. 65. 31. 66. 23. 42. 43. 68. 12. K7. 16. 32. 26. 32; Lappa sp. J7. 54. 32, Notha J7. 45. 24. 41. 43. 44. 54. 13. 56. 43. 65. 31. 66. 43. 67. 32. 33. 34. K7. 15. 32. 16. 21. 24. 32. 34. 22; Lathyrus montanus K7. 26. 22, pratensis J7. 58. 33. K7. 16. 32. 34; *Leersia oryzoides J7. 57. 31. 32. 67. 13. K7. 16. 12. (Sl) zowel f. inclusa als f. patens; Lemna gibba J7. 67. 42. 68. 31. 32. 34, minor (56), polyrrhiza J7. 57. 44. 58. 32. 33. 34. 67. 12. 22. 68. 12. 31. 32. 34. K7. 16. 33, trisulca J7. 46. 44. 47. 33. 57. 34. 58. 33. 67. 12. 13. 14. 23. K7. 17. 42; Leontodon autumnale (134) f. ochroleuca K7. 24. 32 (So); Linaria vulgaris (87) met bleek gehemelte te Buinen (So); Linum catharticum K7. 16. 34; Lolium multiflorum J7. 66. 14. 23. 41. 43. 44. 67. 32. 42. 44. 68. 31. 32. K7. 15. 22. 25. 23. 34. 22, perenne (92); Lonicera Periclymenum (65); Lotus corniculatus (20), uliginosus (72); Lupinus *luteus J7. 66. 14, *polyphyllus K7. 17. 32; Luzula campestris (21), multiflora J7. 45. 11. 56. 31. 66. 14. 33. 67. 13. K7. 15. 32. 16. 41. 17. 11. 37. 24, pilosa J7. 67. 34. K7. 16. 32; Lychnis diurna (47), Flos cuculi J7. 57. 32. 34. 64. 32. 65. 43. 66. 33. 67. 12. 13. 21. 43. K7. 15. 22. 33. 16. 12. 33. 34. 24. 22. 24. 41, vespertina (39), *diurna $\times$ vespertina J7. 67. 11. (So); Lycopodium clavatum J7. 56. 34. 66. 12. 21, inundatum J7. 45. 32. 66. 33; Lycopus europaeus (40); Lysimachia Nummularia J7. 57. 44. 58. 33. 34. 67. 12, thyrsiflora J7. 67. 13. K7. 16. 12. 26. 11. 12. 14, vulgaris (35); Lythrum Salicaria (41).

Malachium aquaticum J7. 68. 34; Malus pumila J7. 55. 12. 66. 32. 34. K7. 26. 41; Malva silvestris J7. 45. 24, vulgaris J7. 56. 41. K7. 15. 32; Matricaria Chamomilla J7. 45. 21. 46. 21. 44. 66. 44. 67. 14. 32. K7. 16. 32. 17. 33. 24. 22. 41. 26. 44. 27. 32, discoidea

(34); *Medicago lupulina* J7. 56. 24. 66. 44. K7. 15. 22. 23; *Melampyrum pratense* J7. 45. 14. 31. 67. 34. K7. 15. 14. 41. 16. 32. 41. 42. 26. 22. 37. 24; *Mentha aquatica* (45), *arvensis* (55), *aquatica* × *arvensis* (32) (V1), **velutina* J7. 66. 42. (So) **rotundifolia* (forma met afwijkend blad) J7. 66. 42. (J.W.); *Menyanthes* K7. 16. 33; *Moehringia* J7. 54. 23; *Molinia* (125); *Montia minor* J7. 57. 31. 33. 66. 33. K7. 17. 23, **rivularis* K7. 16. 23. 17. 23. 42. (J.J., K.); *Myosotis caespitosa* J7. 57. 31. K7. 15. 22. 16. 12. 13. 31. 33, *hispida* K7. 16. 22, *intermedia* (30), *palustris* (39); *Myrica Gale* (20); *Myriophyllum spicatum* J7. 46. 44, *verticillatum* K7. 24. 22. 24.

Nardus (73); *Narthecium ossifragum* J7. 45. 11. 32. 57. 31. K7. 16. 34; *Nasturtium amphibium* J7. 45. 43. 47. 33. 67. 13. 21. 32. 41. 43. 68. 31. 32. 34. K7. 16. 31. 32. 34. 26. 11. 12. 32. 41. 34. 22, *officinale* J7. 55. 32. K7. 16. 12. 31. 24. 24, *palustre* (53); **Nicandra physaloides* J7. 66. 44 (Si, So.); *Nuphar* J7. 45. 43. 47. 33. 58. 33. 64. 11. 67. 13. 23. 41. 42. 43. 68. 12. 32. 34. K7. 16. 12. 21. 24. 44.

Oenanthe fistulosa J7. 57. 31. K7. 26. 41, *Phellandrium* J7. 45. 21. 64. 11. 67. 32. 41. 42. K7. 15. 22. 16. 33. 43; *Oenothera biennis* J7. 67. 33; **Ophioglossum* J7. 65. 11; *Orchis maculata* J7. 45. 11. 14; *Ornithopus perpusillus* (43), *sativus* (23); *Osmunda regalis* J7. 55. 31; *Oxalis acetosa* J7. 67. 34. K7. 15. 14. 41. 16. 21. 32. 42, *stricta* J7. 66. 33. 43.

Panicum **capillare* K7. 16. 23, *Crus galli* J7. 45. 41. 54. 13. 23. 56. 32. 64. 41. 67. 32. K7. 15. 32. 16. 22. 24. 41. 24. 21. 22. 23; *lineare* J7. 66. 12. 24. 33. 42. K7. 15. 41. (So); *Parnassia* J7. 45. 31. K7. 16. 33; *Pedicularis palustris* K7. 16. 44. 24. 24, *silvatica* (21); *Peplus portula* J7. 55. 34. 56. 42. 65. 43. 44. 66. 33. K7. 15. 22. 16. 31. 33. 17. 23. 24. 24; *Petroselinum sativum* J7. 67. 33. K7. 27. 11; **Phacelia tanacetifolia* K7. 16. 22. (Si, So); *Phalaris arundinacea* (22), **canariensis* J7. 66. 21; *Phleum arenarium* J7. 47. 33, *pratense* (25); *Phragmites* (39); *Picea excelsa* J7. 55. 44. (cult); **Pilularia globulifera* J7. 66. 33; *Pimpinella saxifraga* J7. 45. 41. 56. 32. 66. 21. 23. 67. 11, K7. 27. 32; *Pinus sylvestris* J7. 45. 14. 41. 56. 31. 42. 43. 44. 65. 14. 66. 14. 21. 32. K7. 15. 32. 25. 33; *Plantago lanceolata* (148), *major* (144); *Platanthera bifolia* J7. 45. 13. 67. 13; *Poa annua* (126), *pratensis* (51), *trivialis* J7. 55. 23. 57. 32. 66. 42. 43; *Polygala depressa* J7. 65. 11. 43. 66. 33. K7. 16. 11, *vulgaris* J7. 57. 31 (So); *Polygonatum multiflorum* J7. 54. 23. 56. 32. 66. 14. 67. 13. 34. K7. 16. 11. 32; *Polygonum*

amphibium J7. 45. 43. 46. 41. 47. 33. 54. 23. 55. 32. 64. 11. 13. 67. 13. 14. K7. 15. 34. 16. 21. 42. 24. 21. 22. 24. 42. 44, aviculare (135), Convolvulus (104), dumetorum J7. 45. 31. 54. 23. 67. 13. K7. 15. 32. 16. 21. 24, Fagopyrum J7. 46. 41. 67. 11. K7. 15. 32. 16. 13. 25. 33, Hydropiper (88), lapathifolium (95), minus (27) (Sl), mite J7. 67. 13. K7. 15. 22. 24. 16. 11. 12. 13. 17. 11. 42, nodosum J7. 67. 13. 42. 68. 34. K7. 15. 24. 31. 32. 17. 31. 24. 22. 24. 44, Persicaria (120), tataricum K7. 16. 22; Polypodium vulgare (30); Polystichum *cristatum J7. 66. 33, Filix mas J7. 45. 14. 53. 24. 56. 32. 66. 21. K7. 16. 21. 41. 43, spinulosum (64) zowel eupinulosum als dilatatum, *Thelypteris K7. 15. 32; Populus alba J7. 64. 11. K7. 15. 23. 32. 43. 34. 22, canescens K7. 16. 11. 24. 42, tremula (33); Potamogeton crispus J7. 57. 31. 67. 13. 23. K7. 16. 12. 24. 22, lucens J7. 47. 33. 64. 13. 67. 13. 23, mucronatus J7. 67. 13, natans (26), pectinatus J7. 57. 31. 32. 67. 21. 23, perfoliatus J7. 47. 33. 57. 31. 32. 44. 58. 32. 33. 34. 67. 13. 21. 22. 23, polygonifolius J7. 45. 43. 65. 44. 66. 33. K7. 26. 12, pusillus J7. 47. 33. K7. 24. 22. 26. 12, rufescens J7. 67. 13. K7. 16. 12. 43. 17. 42. 24. 24; Potentilla anserina (64), procumbens J7. 57. 32. 33. 58. 33. 68. 31. 32. 33. 34. K7. 16. 43. 17. 23, 26, 11. 12. 14. (VI), procumbens $\times$ Tormentilla K7. 26. 41, reptans J7. 46. 44. Tormentilla (132); Prunella vulgaris (47); Prunus padus K7. 24. 22, serotina (21), spinosus J7. 45. 14. 31. 41. 56. 32. K7. 15. 32. 16. 11. 21. 24. 32. 41. 42. 24. 21. 22. 23. 24; Pteris aquilinum J7. 45. 13. 31. 56. 24. 31. 64. 44. 65. 33. 67. 13. K7. 15. 14. 23. 41. 16. 42. 37. 24.

Quercus Robur (113), *rubra* J7. 55. 44. 56. 34.

Radiola J7. 55. 14. 42. 66. 32. 34. K7. 24. 24. 25. 23; *Ranunculus acer* (68), *Flammula* (24), *Lingua* J7. 67. 14. 23. 43. K7. 16. 21. 23. 34. 43, *repens* (77), *sceleratus* J7. 45. 21. 47. 33. 66. 43. 67. 21. 32. 41. 43; *Raphanus Raphanistrum* (20); *Rhamnus cathartica* K7. 15. 33. 24. 22. 24. 42, *Frangula* (56); *Rhinanthus major* J7. 56. 32. 57. 31. 64. 32. 41. K7. 15. 24. 16. 32. 33. 43. 17. 14. 24. 24. 42. 44. 26. 21, *minor* J7. 66. 34. 67. 13. K7. 15. 23. 17. 33. 25. 24; *Rhynchospora alba* J7. 45. 11. 12. 32. 55. 12. 34. 56. 31. 64. 41. 65. 11. 41. K7. 16. 33. 24. 23. 25. 13. 14. 26. 21. 22. 23, *fusca* J7. 45. 11. 32. 55. 12. 65. 41. K7. 15. 31. 25. 13. 14. 26. 21. 22; *Robinia* J7. 55. 42. 66. 21. 43. K7. 14. 22. 15. 23. 41. 43. 44. 17. 31. 25. 21; *Rosa canina* J7. 45. 43. 54. 23. 57. 31. 67. 11. K7. 15. 33. 16. 11. 21. 23. 32. 24. 24. 42. 25. 21. 26. 44. 27. 11, **dumetorum* J7. 54. 13. K7. 16. 22, *rubiginosa* K7. 37. 24; *Rubus* sp. (60), *caesius* J7. 46. 41. K7. 24. 22. 24, *gratus* J7. 45. 41. 44. 54. 23. 43. 56,

32. 57. 33. 64. 22. 24. 66. 44. K7. 16. 24, *Idaeus* (54), *plicatus* (34), *plicatus* $\times$? J7. 56. 32 (So), *suberectus* J7. 45. 31. 53. 24. 54. 32; *Rumex Acetosa* (96), *Acetosella* (130), *conglomeratus* J7. 46. 44. 47. 33. 66. 42. 67. 14. K7. 24. 44, *crispus* (39), *crispus* $\times$ *obtusifolius* J7. 66. 34. (?), *Hydrolapathum* (30), *obtusifolius* (77), *palustre* J7. 47. 33. 56. 24. 68. 34. K7. 26. 41.

Sagina procumbens (43); *Sagittaria* (24); *Salix alba* J7. 45. 43. 46. 41. 44. 64. 41. 67. 13. K7. 27. 11, *amygdalina* K7. 34. 22, *aurita* (93), *Capraea* J7. 55. 12. 56. 32. 64. 22. 65. 11. 66. 34. K7. 15. 24. 16. 44. 24. 22. 26. 12. 32. 27. 32, *cinerea* (41), *pentandra* J7. 64. 41. K7. 24. 42. (VI, J.W.), *repens* (67), *viminalis* J7. 66. 14. K7. 15. 31, *aurita* $\times$ *Capraea* J7. 64. 22, *aurita* $\times$ *repens* J7. 56. 31. 32. 43. 57. 33. K7. 16. 24, *cinerea* $\times$ *viminalis* J7. 45. 43; *Sambucus nigra* (23), *laciniata* J7. 57. 33; *Saponaria officinalis* J7. 66. 21. K7. 16. 42. 24. 42; *Sarothamnus* (80); *Scirpus caespitosus* J7. 45. 11. 13. 31. 32. 55. 12. 32. 34. 65. 11. 41. 43. 66. 12. 32. K7. 15. 31. 25. 13. 14. 31. 33, *fluitans* J7. 65. 44. 66. 33. K7. 16. 43. 24. 22, *pauciflorus* K7. 26. 21. 22, *sylvaticus* K7. 15. 32; *Scleranthus annuus* (59); *Scrophularia nodosa* J7. 45. 41. 46. 41. 56. 43. 65. 31. 67. 13. K7. 16. 21. 23. 24. 22; *Scutellaria galericulata* (31); *Secale cereale* J7. 45. 41. 56. 32. 64. 44. 66. 43. K7. 14. 22; *Sedum* **acre* K7. 25. 23, *purpureum* J7. 46. 44. 57. 32. 67. 33. K7. 27. 11; *Senecio aquatica* J7. 47. 33. 57. 31. 32. K7. 16. 23. 24. 21. 24. 34. 22. *Jacobaea* J7. 45. 13, *sylvaticus* (87), *viscosus* J7. 55. 12, *vulgaris* (58); **Silene pendula* K7. 16. 23; *Sinapis arvensis* J7. 46. 41. 56. 24. 57. 32. 66. 14. 34. 42. 43. 67. 14. 33. K7. 27. 11; *Sisymbrium officinale* (61), *Thalianum* J7. 66. 24. 67. 33. K7. 26. 43; *Sium latifolium* K7. 16. 21. 24. 44. 34. 22; *Solanum Dulcamara* J7. 45. 31. K7. 15. 22. 24. 22. 24. 42. 34. 22, **Lycopersicum* J7. 56. 43. 65. 11, *nigrum* (39), **tuberosum* J7. 45. 14. 43. 56. 43. 57. 31. 66. 43. 44. 67. 41. K7. 15. 32. 16. 32; *Solidago Virga aurea* (21); *Sonchus arvensis* (23), *asper* J7. 45. 21. 56. 32. 57. 31. K7. 24. 22. 26. 32, *oleraceum* J7. 46. 41. 54. 13. 23. 56. 43. 57. 32. 64. 41. 66. 23. 68. 34. K7. 16. 23. 24. 21. 25. 21. 26. 44; *Sorbus Aucuparia* (109); *Sparganium minimum* J7. 67. 13. K7. 24. 22. 24. 42, *ramosum* (29), *simplex* J7. 45. 31. 46. 41. 44. 47. 33. 55. 32. 57. 31. 33. 64. 32. 67. 13. 43. 44. K7. 15. 22. 16. 12. 17. 42. 26. 11; *Spergula arvensis* (109), *Morisonii* J7. 56. 44; *Spergularia rubra* (33); *Spiraea Ulmaria* (40), *salicifolia* K7. 24. 44. 25. 24; *Stachys arvensis* J7. 66. 23, *palustris* (32), var. *petiolata* J7. 67. 13; *sylvatica* J7. 45. 24. 41. 42. 46. 44. 67. 13. K7. 16. 24. 32. 34. 22; *Stellaria glauca* J7. 57. 33. 65. 43. 44. 66. 44. 67. 13. 14. K7. 15. 33. 16.

32. 33. 34. 41. 43. 24. 24. 41. 26. 32, graminea (59), *Holostea* J7. 45. 21. 66. 24. 43. K7. 15. 41. 16. 21. 32, media (104), *uliginosa* J7. 55. 34. 65. 43. 44. 66. 33. 43. 67. 43. K7. 16. 43. 17. 23. 42; *Succisa pratensis* (87), fl. albis K7. 16. 33; *Symphytum officinale* J7. 58. 32. 33. 34. K7. 24. 24. 26. 32. 41.

Tagetus glandulifera J7. 67. 43; *Tanacetum vulgare* (59); *Taraxacum officinale* (115), *laevigatum* J7. 66. 21; *Teesdalia* (32); *Teucrium Scorodonia* J7. 65. 42; *Thrinchia hirta* J7. 56. 31. 44. 66. 14. 67. 13. K7. 14. 42. 44. 15. 32. 33. 16. 12. 17. 11. 24. 22. 23; *Thymus angustifolius* (31), *Celakovskyanus* J7. 55. 12, *Chamaedrys* J7. 45. 43. 55. 12. 57. 31. 33. 67. 13; *Thysselinum palustre* (26); *Torilis Anthriscus* J7. 45. 41. 54. 23. 64. 11. 13. 32. K7. 34. 22; *Trifolium arvense* J7. 57. 44, *hybridum* (51), *minus* (41), *pratense* (122), *repens* (132); *Triglochin palustre* J7. 47. 33. 67. 13. 14. 21. 43. K7. 16. 34; *Triodia decumbens* (74); *Triticum repens* (67); *Tussilago* (33), *Typha angustifolia* J7. 45. 21. 67. 13, *latifolia* J7. 45. 13. 21. 46. 41. 67. 12. 13. 14. 43. K7. 16. 12. 33. 34. 41. 43. 26. 11. 12. 14. 32.

**Ulex europaeus* J6. 65. 14; *Ulmus campestris* J7. 45. 24. 64. 13. 32. *suberosa* J7. 45. 24. K7. 24. 21. 24; *Urtica dioica* (99), *urens* (28); *Utricularia minor* J7. 65. 44. K7. 16. 23, *neglecta* K7. 26. 12. 14.

Vaccinium Myrtillus (25), *Oxycoccus* J7. 45. 21. 55. 34. 56. 31. 64. 41. 65. 11, *Vitis idaea* J7. 45. 14. 65. 41. 67. 34. K7. 15. 14. 23. 32. 33. 41. 16. 22. 23. 42. 24. 44. 37. 24; *Valeriana dioica* K7. 15. 33, *officinalis* (25); *Veronica Anagallis* J7. 55. 32. 67. 21, *arvensis* (22), *Beccabunga* K7. 17. 42, *Buxbaumii* J7. 55. 44, *Chamaedrys* (53), *officinalis* J7. 45. 32. 41. 55. 12. 66. 12. 14. 21. 42. 68. 34. K7. 16. 43. 17. 13. 31. 32. 27. 11, *scutellata* J7. 65. 44. 66. 33. K7. 16. 41. 24. 24. 26. 41. 43, *serpyllifolia* J7. 55. 12. 66. 23; *Viburnum Opulus* J7. 46. 41. 56. 42. 65. 32. 66. 14. K7. 15. 22. 33. 16. 11. 13. 22. 32. 41. 24. 22. 24. 42. 25. 21, *Vicia angustifolia* (24) (VI), *cracca* (23), *hirsuta* J7. 45. 44. 66. 24. 34. 43. 44. K7. 27. 11, *tetrasperma* J7. 65. 11, **varia* K7. 26. 13; *Viola canina* (35), *odorata* K7. 15. 22. 23. 16. 11. 12. 13, *palustris* J7. 45. 11. 43. 55. 14. 34. 65. 43. 44. 66. 33. K7. 16. 22. 23. 31. 33. 43. 24. 41. 26. 12, *Riviniana* J7. 54. 23. 66. 23. K7. 15. 23. 41. 16. 22. 32. 42. 26. 22, *tricolor arvensis* (75) *tricolor vulgaris* J7. 66. 14. 21. 23. 34. 42. 67. 33. K7. 16. 23. 24. 17. 11. 31. 32. 41. 27. 32. 37. 24, *arvensis* × *vulgaris* J7. 45. 14. 41. 66. 42. K7. 17. 32. 27. 32. 37. 24, *hortensis* K7. 25. 23, **arvensis* × *hortensis* K7. 25. 23.

Dit zijn dus 532 soorten en variëteiten, waarvan er 50 nieuw zijn voor het gebied. Overigens heeft de vergelijking van onze resultaten met oudere gegevens weinig betekenis door het sterk verspreid zijn van de door ons bezochte terreinen en door het vermijden van reeds vroeger doorzochte. De geïnventariseerde kwartierhokjes zijn: J7. 45. 11. 13. 14. 21. 23. 24. 31. 32. 41. 42. 43. 44. 46. 41. 44. 47. 33. 53. 21. 22. 24. 54. 13. 23. 32. 34. 43. 44. 55. 12. 14. 23. 31. 32. 34. 42. 44. 56. 42. 31. 32. 33. 34. 41. 42. 43. 44. 57. 31. 32. 33. 34. 44. 58. 32. 33. 34. 64. 11. 13. 22. 24. 32. 41. 44. 65. 11. 13. 14. 31. 32. 41. 42. 43. 44. 66. 12. 14. 21. 22. 23. 24. 32. 33. 34. 41. 42. 43. 44. 67. 11. 12. 13. 14. 21. 22. 23. 32. 33. 34. 41. 42. 43. 44. 68. 12. 13. 31. 32. 33. 34. K7. 14. 22. 24. 42. 44. 15. 14. 22. 23. 24. 31. 32. 33. 34. 41. 42. 43. 44. 16. 11. 12. 13. 21. 22. 23. 24. 31. 32. 33. 34. 41. 42. 43. 44. 17. 11. 12. 13. 14. 23. 31. 32. 33. 34. 41. 42. 24. 21. 22. 23. 24. 41. 42. 44. 25. 13. 14. 21. 23. 24. 31. 33. 26. 11. 12. 13. 14. 21. 22. 23. 24. 32. 41. 42. 43. 44. 27. 11. 32. 34. 22. 37. 24. Het grote aantal ingevulde excursielijsten is te danken aan de sterk doorgevoerde splitsing in groepen. Hierdoor komt evenwel de homogeniteit wel wat in het gedrang, terwijl ook de deelnemers aan de excursie moeilijk een overzicht van de verkregen resultaten konden krijgen. Aan een en ander werd zo veel mogelijk te gemoet gekomen, doordat wij 's avonds een ruim lokaal tot onze beschikking hadden, waar het verzamelde materiaal nog eens nagekeken, gedemonstreerd en besproken kon worden, alvorens het werd ingelegd. Voor dit comfort en voor de ook overigens zeer goede verzorging, die wij in Hotel Bieze genoten, brengen wij hier gaarne nog een woord van dank. Behalve op hogere planten werd door DOCTERS VAN LEEUWEN op gallen gelet, WACHTER en v. d. WIJK bemoeiden zich met mossen, terwijl ook door enkelen sociologie bedreven werd. Van de resultaten op deze gebieden getuigen de bijlagen tot dit verslag. Voor het onderzoek van het terrein naar Algen en Wieren en voor Mycologisch onderzoek waren ditmaal geen liefhebbers aanwezig.

Dordrecht.

Ir A. W. KLOOS. Jr.